

บทที่ 3

ความเป็นมาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทบทวนมติชี้มูลความผิดทางวินัย ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต และคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปราม การทุจริต

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (National Counter Corruption Commission) เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมด จำนวน 9 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหา โดยคณะกรรมการสรรหามีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว มีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (Office of the National Anti-Corruption Commission) เรียกโดยย่อว่า สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระที่มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ¹ ว่ามีพฤติการณ์ร้ายผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และมีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย ซึ่งคล้ายกับ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (Public Sector Counter Corruption

¹ มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

Commission) เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ป.ป.ท. ประกอบด้วยกรรมการจำนวน 7 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง โดยมีคณะกรรมการคัดเลือก มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่ต้องไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน มีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (Office of Public Sector Anti-Corruption Commission) เรียกโดยย่อว่า สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานที่ไม่สังกัดกระทรวง ทบวง กรม โดยขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ดังนั้น ก่อนที่จะทำการศึกษาปัญหาการทบทวนมติการชี้มูลความผิดทางวินัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เปรียบเทียบกับคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้นั้น จะต้องรู้จักที่มาภารกิจ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ กระบวนการตรวจสอบได้สวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้มูล ของทั้งสององค์กร ดังนี้

3.1 ความเป็นมาและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เนื่องจาก มาตรา 301 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (Constitution of the Kingdom of Thailand (1997)) บัญญัติให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ได้สวนข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจในกรณีที่มีการร้องขอให้ถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับสูงออกจากตำแหน่ง หรือดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐและได้สวนวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่ำรวยผิดปกติทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ โดยมาตรา 329 บัญญัติให้ตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งมาตรา 331 บัญญัติให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นการร่ำรวยผิดปกติและการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล (The Conflict Between Personal Interests) และประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งหลักเกณฑ์วิธีการและกระบวนการได้สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อกล่าวหา ตลอดจนโทษที่ประธานกรรมการหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะได้รับในกรณีที่กระทำการโดยขาดความเที่ยงธรรม กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ประกอบกับมาตรา 302 บัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นหน่วยงานธุรการที่มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าวทำให้มีการจัดตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้น ซึ่งมีที่มาและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

3.1.1 ความเป็นมาของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การทุจริต (Corruption)² เป็นปัญหาใหญ่ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของประเทศไทยมีมาแต่อดีต นับตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นราชธานีที่มีลักษณะของการปกครองแบบพ่อปกครองลูก โดยมีหลักธรรมและจารีตประเพณีในสังคมเป็นกฎหมาย สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นการปกครองแบบธรรมราชา โดยมีคัมภีร์พระธรรมศาสตร์เป็นกฎหมายแม่บทประกอบกฎหมายเดิมที่เรียกว่า พระอัยการ ซึ่งเป็นกฎหมายพื้นฐานของแผ่นดิน (Basis Law) ที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เริ่มมีการปรับเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ มีการปรับปรุงระบบการบริหารแผ่นดิน การปฏิรูปศาลและกฎหมาย จนกระทั่งถึงยุคที่เริ่มมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (Criminal law, Rs 127) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2471 พระราชบัญญัติคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2476 พระราชกฤษฎีกาวิธีพิจารณาลงโทษข้าราชการ (Official) และพนักงานเทศบาลผู้กระทำความผิดหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. 2490 พระราชบัญญัติเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2492

ต่อมาใน พ.ศ. 2494 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติราชการตามมติประชาชน (ก.ป.ช.) เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์และพัฒนาเป็นกรมตรวจราชการแผ่นดินในปี พ.ศ. 2496 แต่ได้ถูกยุบเลิกไปใน พ.ศ. 2503 และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับภาษีอากร (ก.ต.ภ.) ขึ้นตามพระราชบัญญัติตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากร และรายได้อื่นของรัฐ พ.ศ. 2503

ภายหลังการปฏิวัติเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 ได้มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน โดยรวมงานของ ก.ต.ภ. สำนักงานคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์และงานของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เข้าด้วยกันแล้วจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ (ก.ต.ป.) ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 314 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 มีหน้าที่ตรวจและติดตามการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน และนโยบายของรัฐบาลรวมทั้งการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ (Misconduct) แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยครั้งยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของบรรดานิสิตนักศึกษา นักเรียน และประชาชนหลากหลายอาชีพ ในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งแม้ภาพเปลือกนออกอาจมองเห็นเป็นเรื่องการ

² มาตรา 1 (1) โดยทุจริต หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีคว่าได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเอง หรือผู้อื่น

เรียกร้องขอทวงคืนรัฐธรรมนูญการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่ในเบื้องต้นก็เป็นสิ่งที่ไม่อาจ ปฏิเสธได้ว่า ปัญหาการทุจริตในวงราชการในกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมือง ได้เป็นตัวกระตุ้นอย่าง สำคัญต่อการทำให้เกิดการชุมนุมประท้วงในครั้งนั้นลุกลามไปทั่ว เพราะเมื่อมีสัญญาณบ่งบอกว่า อำนาจอธิปไตยได้หวนกลับมาเป็นของปวงชนชาวไทย เหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยเริ่มเบา บางลง ประชาชนได้โอกาสเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่าง จริงจัง เป็นผลให้สำนักงาน ก.ต.ป. ต้องถูกยุบเลิกไป

เมื่อศาสตราจารย์พิเศษสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี³ ได้พิจารณาและดำเนินการ ตามคำเรียกร้องดังกล่าว ความประการนี้มีปรากฏตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 113/2517 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2517 ว่า “ด้วยปรากฏว่ามีผู้ร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการ ตรงมาที่นายกรัฐมนตรี และสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นจำนวนมาก และมีการกล่าวอ้างว่ามีการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการอยู่เสมอ ซึ่งบางกรณีเกี่ยวข้องกับข้าราชการหลายกระทรวง ทบวง กรม หรือ รัฐวิสาหกิจ รัฐบาลนี้มีเจตจำนงอยู่ว่า จะต้องป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการให้หมดสิ้นไปหรืออย่างน้อยก็ให้บรรเทาเบาบางลง” จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการขึ้น โดยอาศัยอำนาจ ตามความใน ข้อ 9(6) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ แต่ไม่ทันได้เริ่มดำเนินการนายสัญญาธรรมศักดิ์ได้ลาออก จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเสียก่อน หลังจากนั้นเมื่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรด กระหม่อมแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง ก็ได้ปรับปรุงคณะกรรมการ ป.ป.ป. ใหม่ และเริ่ม ดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2517 หลังจากนั้นไม่นานก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2518 และตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2518 จัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ป. สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้น โดยเป็นองค์กรพิเศษที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ โดยตรงและมีภารกิจที่สำคัญอีกประการ คือการเสนอมาตรการเชิงนโยบายในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อสำนักงาน ป.ป.ป. และคณะกรรมการ ป.ป.ป. ปฏิบัติงานมาได้ระยะเวลาหนึ่งกลับพบว่ากระบวนการตรวจสอบ การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยองค์กรดังกล่าว ยังคงมีปัญหาทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติ อยู่หลายประการจนส่งผลให้การดำเนินการก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ (Fail) และขาดประสิทธิภาพ

³ วิมลพรรณ ปีตธาวัชชัย. (2546). *สัญญาธรรมศักดิ์ คนดีของสังคม*. กรุงเทพฯ: กองทุนศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์. หน้า 1.

(Inefficiency) เนื่องจากพบข้อบกพร่องอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติทางกฎหมายที่ยังมีช่องโหว่ (Loophole) หรือรูปแบบขององค์กรที่ขาดความเป็นอิสระ เป็นต้น ดังนั้นจึงส่งผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. และสำนักงาน ป.ป.ป. ถูกยกเลิกไปในที่สุด⁴

ภายหลังเมื่อมีแนวความคิดในการปฏิรูปการเมือง (Political Reform) ซึ่งนำไปสู่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีการกำหนดองค์กรอิสระขึ้นรวม 8 องค์กร และหนึ่งในจำนวนนั้นได้มีองค์กรหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรียกว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (National Counter Corruption Commission) เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (Office of the National Anti-Corruption Commission) เป็นหน่วยธุรการที่เป็นอิสระ ในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นอันมีเจตนารมณ์สำคัญ คือ การทำให้ระบบการเมืองและระบบราชการไม่มีการทุจริตและให้มีระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับครอบคลุมทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ต่อมาในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2542 (ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก วันที่ 17 พ.ย. 2542) กำหนดให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อเป็นกฎหมายหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการตรวจสอบการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่มีมาแต่เดิม โดยมีความมุ่งหมายและเจตนารมณ์เพื่อให้เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่เป็นกลางและมีความเป็นอิสระเพื่อมุ่งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้ครอบคลุม ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Political Office Holder) และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับและรอบด้านโดยกลไกที่มีประสิทธิภาพเป็นผลให้สำนักงาน ป.ป.ป. ได้ถูกยุบเลิกไป และได้มีการจัดตั้งเป็นสำนักงาน ป.ป.ช. ขึ้น⁵

เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ก็ยังคงบัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และให้มีอำนาจหน้าที่นอกเหนือไปจากเดิมที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บางประการที่สำคัญ คือ ให้มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรง

⁴ สุรพล นิติไกรพจน์ และคณะ. (2546). *คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 27.

⁵ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, “ประวัติความเป็นมา,” เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช., กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ช. หน้า 1.

ตำแหน่งทางการเมืองรวมอยู่ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ได้ประกาศและมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2554 จึงได้ปรับปรุงกลไก และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นอกเหนือไปจากเดิมที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หลายประการได้แก่

(1) การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น การคุ้มครองพยานหรือผู้ให้ข้อมูล การจัดให้มีเงินสินบนรางวัลตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใด กับผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริต การยกย่องและคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐที่แจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต การกันผู้ถูกกล่าวหาและบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นพยาน การให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งการตรวจสอบข้อเท็จจริง และกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เกิดความชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2) การจัดตั้งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัด เพื่อสรรหาคณบดีมีคุณธรรม (Morally) จริยธรรมในแต่ละจังหวัดเพื่อดำเนินงานต่อต้านการทุจริต โดยกฎหมายกำหนดให้เริ่มมีกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัด หลังวันประกาศใช้กฎหมาย ป.ป.ช. ฉบับใหม่แล้ว 2 ปี ในการนี้เองสำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ครบทั้ง 76 จังหวัด เป็นที่เรียบร้อยแล้ว⁶

(3) การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ในมาตรา 250 (3)⁷ ว่า การไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง

⁶ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5. หน้า 1

⁷ มาตรา 250 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับการถอดถอน ออกจากตำแหน่ง เสนอต่อวุฒิสภาตามมาตรา 279 วรรคสาม

๑๓๑

๑๓๑

(3) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไปร้ายวผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นสมควรดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๑๓๑

๑๓๑

หรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป รวบรวมผิดปกติ กระทำ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่า ที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำ ความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นสมควร ดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต หลังจากจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตขึ้น โดยให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (Public Sector Counter Corruption Commission) เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจ หน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือ เทียบเท่าลงมา เพื่อในเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและแบ่งเบาภาระงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว

หลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีการบัญญัติ หน้าที่และอำนาจเพิ่มเติมของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม รวมทั้ง ได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ตลอดจนวาระการดำรงตำแหน่งไว้ อีกทั้งได้บัญญัติ ให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและ ประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ ในการป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวดตามมาตรา 63⁸ ของรัฐธรรมนูญ จึงได้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2561 ขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 62⁹

⁸ มาตรา 63 รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจาก การทุจริตและประพฤติ มิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการ ทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริม ให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อ มีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครอง จากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

⁹ มาตรา 62 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา มีกรณี ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหาร ในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

ยังกำหนดให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เพิ่มเติมจากเดิม กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ ซึ่งเป็นการป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบในมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3.1.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560¹⁰ มาตรา 234 บัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

(1) ใ้สอบสวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ หรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) ใ้สอบสวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(3) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน (Inspection of assets and liabilities) ของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(4) หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (1) (2) และ (3) ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว

¹⁰ ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 (ตอนที่ 40 ก), ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2560. หน้า 1.

สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจ เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับหรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วย ชุกรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนเบื้องต้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตก็ได้

3.1.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 28 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

(1) ไต่สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริต ต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(2) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐาน ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในการยุติธรรม

(3) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรง ตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ บุคคลดังกล่าว

(4) ไต่สวนเพื่อดำเนินคดีในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญกำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(5) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น

ในการดำเนินการตาม (4) ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้หน่วยงานที่มี หน้าที่และอำนาจในการดำเนินการเป็นผู้ดำเนินการก็ได้

3.1.4 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายอื่น ๆ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้ว ยังมีอำนาจและหน้าที่ (authority and function) ตามกฎหมายอื่นด้วย เช่น

1. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542¹¹ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่มีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมีการกล่าวหาหรือเรียนว่าการดำเนินการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทาน หรือการได้รับสิทธิใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐครั้งใด มีการกระทำอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยเร็วและถ้าเห็นว่ามีมูลให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกับผู้นั้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) ในกรณีที่เป็นบุคคลอื่นนอกจากบุคคลตาม (1) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกล่าวโทษบุคคลนั้นต่อพนักงานสอบสวน (Inquiry Official) เพื่อดำเนินคดีต่อไป ในการดำเนินการของพนักงานสอบสวนให้ถือรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลัก

(3) ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตาม (1) และบุคคลอื่นที่ลักษณะคดีมีความเกี่ยวเนื่องเป็นความผิดเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็ตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในคราวเดียวกัน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการสอบสวนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และเมื่อดำเนินการเสร็จให้ส่งรายงานเอกสารและความเห็นไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด (Office of The Attorney General) เพื่อดำเนินการให้มีการฟ้องคดีในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีสำหรับผู้ที่กระทำความผิดนั้น โดยให้ถือว่ารายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าว

¹¹ ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 (ตอนที่ 120 ก), ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2542. หน้า 70.

สมควรให้ดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งผลการสอบสวนข้อเท็จจริงไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อเป็นผู้ดำเนินคดีต่อไป

การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้เสียหาย (Victim) หรือหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจากการกระทำความผิดในการเสนอราคาในการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543¹² ได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) สัญญาจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรีต้องจัดทำตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

ก. รายละเอียดเกี่ยวกับหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรีที่จะโอนให้กับนิติบุคคล

ข. รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการจำหน่ายจ่ายโอนหุ้นส่วนหรือหุ้น วิธีการจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นและการจัดหาผลประโยชน์ในหุ้นส่วนหรือหุ้นที่รับโอน ซึ่งจะต้องไม่มีลักษณะเป็นการกำหนดกรอบการจัดการหรือการจัดหาผลประโยชน์ที่รัฐมนตรีอาจครอบงำจัดการหรือการจัดหาผลประโยชน์

ค. ค่าตอบแทนและวิธีการจ่ายค่าตอบแทนในการจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้น ถ้าหากมี

ง. ความรับผิดชอบและข้อจำกัดความรับผิดชอบในการจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้น

จ. การจ่ายผลประโยชน์ที่เกิดจากการจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้น

ฉ. วิธีการคืนหุ้นส่วนหรือหุ้นที่รับโอนและผลประโยชน์ที่เกิดจากการจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้น

ในการกำหนดแบบสัญญาจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรี คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจกำหนดเงื่อนไขหรือขอบเขตของความตกลงที่รัฐมนตรีและนิติบุคคลจะมีสิทธิกระทำได้ไว้ด้วยก็ได้

การทำความตกลงเป็นประการอื่นนอกเหนือจากข้อกำหนดในสัญญาจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรีตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดจะกระทำมิได้

(2) เมื่อรัฐมนตรี (Minister) ได้ดำเนินการ โอนหุ้นส่วนหรือหุ้นให้กับนิติบุคคลแล้วให้นิติบุคคลนั้นรายงานการรับโอนหุ้นส่วนหรือหุ้น พร้อมทั้งส่งสำเนาของสัญญาจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรีให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ลงนามในสัญญา

¹² ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 117 (ตอนที่ 66 ก), ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2543. หน้า 1.

ในการนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดให้มีการเปิดเผยสำเนาของสัญญาณนั้นให้ประชาชนทราบตามวิธีการที่เห็นสมควรโดยไม่ชักช้า

3.1.5. การดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรตามอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่ตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าข้อกล่าวหาใดมีมูลความผิดทางวินัย คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งรายงานและความเห็น ไปยังผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา เพื่อพิจารณาลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลต่อไป

ในกรณีดังกล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นต้องศึกษาการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐคณะกรรมการ ป.ป.ช. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัย ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนี้

3.1.5.1 การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เริ่มต้นจาก มีเรื่องกล่าวหา (ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 4)¹³ ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่¹⁴ เช่น กระทำความผิดต่อ

¹³ ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“เรื่องกล่าวหา” หมายความว่า คำกล่าวหาที่สำนักงานรับไว้เพื่อดำเนินการตรวจสอบไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น และให้หมายความรวมถึงกรณีที่สำนักงานได้รับแจ้งจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษที่พนักงานสอบสวนได้ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรื่องที่หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจได้ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ รวมทั้งกรณีที่เลขาราชการ หรือผู้ที่เลขาราชการมอบหมายได้ดำเนินการใด ๆ เพื่อทราบข้อมูลหรือรายละเอียดก่อนที่จะนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการยกเหตุอันควรสงสัย

๑๓๑

๑๓๑

¹⁴ มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ตน มิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้นหรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

๑๓๑

๑๓๑

ตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในการยุติธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

เจ้าหน้าที่ของรัฐ¹⁵ (State Official) ที่อยู่ในอำนาจการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หมายถึง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึง กรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ในขณะที่ผู้ถูกร้อง เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ¹⁶ หรือพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐไม่เกินห้าปี โดยคำกล่าวหาจะทำเป็นหนังสือหรือจะกล่าวหาด้วยวาจาก็ได้ หากคำกล่าวหาเป็นหนังสือ ผู้กล่าวหาจะต้องลงลายมือชื่อและที่อยู่ของตน และจะต้องระบุชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกร้อง ข้อกล่าวหา พฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดตามข้อกล่าวหาพร้อมพยานหลักฐาน (evidence) หรืออ้างพยานหลักฐาน (ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วย

¹⁵ มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๑๓๑

๑๓๑

¹⁶ มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“เจ้าพนักงานของรัฐ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๑๓๑

๑๓๑

การตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 ข้อ 19)¹⁷ แต่หากผู้กล่าวหาไม่ลงชื่อและที่อยู่ของตนก็จะต้องระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดตามข้อกล่าวหา พร้อมพยานหลักฐานหรืออ้างพยานหลักฐาน และในบางกรณีแม้จะไม่มีคำกล่าวหาของผู้กล่าวหา แต่หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในการยุติธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้

นอกจากนี้หากผู้เสียหายได้ไปร้องทุกข์ (Complaint) หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเนื่องมาจากได้กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม พนักงานสอบสวนจะต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ¹⁸ และหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมิใช่กรณีมาตรา 61 วรรคแรก ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดเงื่อนไขและข้อห้ามเกี่ยวกับการรับหรือยกเรื่องกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ 2 กรณี คือ

¹⁷ ข้อ 19 คำกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(1) ชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา (2) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกร้อง (3) ข้อกล่าวหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดตามข้อกล่าวหา พร้อมพยานหลักฐานหรืออ้างพยานหลักฐาน หรือรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือหนี้สินที่ลดลงผิดปกติในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ารั่วรัยผิดปกติ

หนังสือกล่าวหาที่ไม่ปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา ถ้ามีรายละเอียดตาม (3) แล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะปฏิเสธไม่ดำเนินการตรวจสอบต่อไปไม่ได้

๑๓๑

๑๓๑

¹⁸ มาตรา 61 ในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าพนักงานของรัฐหรือบุคคลอื่นใดในข้อหาใด ๆ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้พนักงานสอบสวนแสวงหาข้อเท็จจริง รวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นแล้วส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่ง "ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือแม้จะอยู่ในหน้าที่และอำนาจแต่เป็นเรื่องไม่ร้ายแรงที่เป็นการกล่าวหาเจ้าพนักงานของรัฐ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการ ก็ให้ส่งเรื่องคืนพนักงานสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน โดยจะกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการให้พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

1) เรื่องที่ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับเรื่องไว้พิจารณา¹⁹ ได้แก่

ก. เรื่องที่มีข้อกล่าวหาหรือประเด็นเกี่ยวกับเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันเป็นสาระสำคัญแก่คดี ซึ่งอาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เปลี่ยนแปลงไป หรือ

ข. เรื่องที่เป็นคดีอาญา (Criminal Case) ในประเด็นเดียวกันและศาลประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่คดีนั้นได้มีการถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้อง หรือเป็นกรณีที่ศาลยังมีได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะรับหรือยกคำกล่าวหาที่ขึ้นพิจารณาก็ได้

ค. ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาตาย เว้นแต่เป็นกรณีร้ายแรงผิดปกติ

2) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจไม่รับหรือยกเรื่องกล่าวหาได้ หากมีลักษณะดังต่อไปนี้²⁰

ก. เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินสิบปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหา

ข. เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีการดำเนินการต่อผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายอื่นเสร็จสิ้นและเป็นไปโดยชอบแล้ว และไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการดำเนินการนั้นไม่เที่ยงธรรม

¹⁹ มาตรา 54 ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือยกเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา

(1) เรื่องที่มีข้อกล่าวหาหรือประเด็นเกี่ยวกับเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันเป็นสาระสำคัญแก่คดี ซึ่งอาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เปลี่ยนแปลงไป

(2) เรื่องที่เป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่คดีนั้นได้มีการถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้อง หรือเป็นกรณีที่ศาลยังมีได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะรับหรือยกคำกล่าวหาที่ขึ้นพิจารณาก็ได้

(3) ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาตาย เว้นแต่เป็นกรณีร้ายแรงผิดปกติ

²⁰ มาตรา 55 ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือยกเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา เว้นแต่มีหลักฐานปรากฏชัดแจ้งและคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเป็นกรณีที่เป็นกรกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

(1) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินสิบปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหา

(2) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีการดำเนินการต่อผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายอื่นเสร็จสิ้นและเป็นไปโดยชอบแล้ว และไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการดำเนินการนั้นไม่เที่ยงธรรม

(3) ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐหรือพ้นจากตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาไปแล้วเกินห้าปี ในกรณีที่มีการพิจารณาเรื่องภายในกำหนดเวลา แม้จะพ้นกำหนดเวลาห้าปีแล้วก็มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้

ค. ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐหรือพ้นจากตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาไปแล้วเกินห้าปี ในกรณีที่มีการพิจารณาเรื่องภายในกำหนดเวลา แม้จะพ้นกำหนดเวลาห้าปีแล้วก็ให้มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้

3.1.5.2 การไต่สวนข้อเท็จจริงและการมีมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มี 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) การตรวจสอบเบื้องต้น

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับคำกล่าวหาจากผู้กล่าวหาตามมาตรา 59 และมาตรา 60 หรือได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวนตามมาตรา 61 แล้วแต่กรณี ก่อนที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงให้เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายตรวจสอบเบื้องต้นก่อนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด²¹ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเบื้องต้นก่อนว่า เรื่องกล่าวหาดังกล่าวอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรืออยู่ในเงื่อนไขที่จะรับเรื่องไว้พิจารณาได้หรือไม่ ดังนั้น เมื่อดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นในเรื่องกล่าวหาร้องเรียนต่าง ๆ แล้วให้นำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาวินิจฉัย ซึ่งหากพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลก็เป็นอันตกไป แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อกล่าวหามีมูลเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. (The Nation Counter Corruption Commission) ก็จะไต่สวนข้อเท็จจริงเอง หรือแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือมอบหมายเลขาธิการหัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงข้อกล่าวหาดังกล่าวต่อไป

2) การไต่สวนข้อเท็จจริง

การไต่สวนข้อเท็จจริงเรื่องกล่าวหาร้องเรียนเพื่อพิสูจน์มูลความผิดอาญาหรือความผิดทางวินัยนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้เลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือพนักงานไต่สวน เป็นผู้ไต่สวนเบื้องต้นได้ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายนั้น ให้เลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวนดำเนินการเป็นคณะ ประกอบด้วย

²¹ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะ เป็นกรณีที่มีการกล่าวหาหรือไม่ ให้เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายตรวจสอบเบื้องต้นก่อนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด หากตรวจสอบเบื้องต้นแล้วพบว่ามีข้อมูลหรือรายละเอียดไม่เพียงพอที่จะดำเนินการต่อไป หรือความผิดที่กล่าวหา นั้น ไม่ได้ อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็น เรื่องที่ห้ามไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณาตามมาตรา 54 หรือมาตรา 55 (1) ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาตามระยะเวลาและวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีคำสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าเป็นกรณีที่มีคำกล่าวหา ให้มีหนังสือแจ้งให้ กล่าวหาทราบ

เลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไตสวนเป็นหัวหน้า พนักงานไตสวนอย่างน้อยหนึ่งคนร่วมเป็นคณะ และอาจมีผู้ช่วยพนักงานไตสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้ และในการไตสวนปากคำผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานต้องกระทำโดยเลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไตสวนหรือพนักงานไตสวนหนึ่งคน และผู้ช่วยพนักงานไตสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อีกหนึ่งคน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด²²

ส่วนในกรณีการไตสวนข้อเท็จจริงเรื่องใดที่เป็นเรื่องสำคัญมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หรือเป็นกรณีมีการไตสวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไตสวนเอง หรือจะแต่งตั้งกรรมการไม่น้อยกว่าสองคนและบุคคลอื่นเป็นคณะกรรมการไตสวนก็ได้ และต้องดำเนินการให้เสร็จ และจัดทำสำนวนการไตสวนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย โดยอาจขยายได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 60 วัน²³

การมีมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการไตสวนข้อเท็จจริงแล้วต้องจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ช้ากว่า 30 วันนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับสำนวน

²² มาตรา 50 ในการไตสวน คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายเลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไตสวน หรือพนักงานไตสวน เป็นผู้ไตสวนเบื้องต้นได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่ง ให้เลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไตสวน หรือพนักงานไตสวนดำเนินการเป็นคณะ ประกอบด้วย เลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไตสวนเป็นหัวหน้า พนักงานไตสวนอย่างน้อยหนึ่งคนร่วมเป็นคณะ และอาจมีผู้ช่วยพนักงานไตสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้ และในการไตสวนปากคำผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานต้องกระทำโดยเลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไตสวนหรือพนักงานไตสวนหนึ่งคน และผู้ช่วยพนักงานไตสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อีกหนึ่งคน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

การไตสวนเบื้องต้นตามวรรคหนึ่งต้องดำเนินการให้เสร็จและจัดทำรายงานการไตสวนเบื้องต้นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย

²³ มาตรา 51 ในการไตสวนเรื่องใดที่เป็นเรื่องสำคัญมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หรือเป็นกรณีมีการไตสวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไตสวนเอง หรือจะแต่งตั้งกรรมการไม่น้อยกว่าสองคนและบุคคลอื่นเป็นคณะกรรมการไตสวนก็ได้

การแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นกรรมการในคณะกรรมการไตสวนตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจแต่งตั้งจากหัวหน้าพนักงานไตสวนหรือผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสี่ตามความเหมาะสมกับเรื่องที่ไตสวนได้

คณะกรรมการไตสวนตามวรรคหนึ่งมีอำนาจแต่งตั้งหัวหน้าพนักงานไตสวนหรือพนักงานไตสวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ช่วยเหลือคณะกรรมการไตสวนในการดำเนินการตามหน้าที่ได้ตามที่เห็นสมควร

การไต่สวนข้อเท็จจริง เว้นแต่จะได้มีการนัดหมายให้มีการประชุมทุกวันอยู่แล้วและมีเรื่องอื่น ค้างพิจารณาอยู่²⁴ เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูลหรือไม่ อย่างไร ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลข้อกล่าวหาอื่นเป็นอันตกไป ซึ่งในกรณีนี้สำนักงาน ป.ป.ช.

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่าข้อกล่าวหา มีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้²⁵

(1) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร หลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุด ยื่นฟ้องคดีต่อไป

²⁴ มาตรา 75 เมื่อดำเนินการไต่สวนเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนเสนอประธานกรรมการ โดยมี สาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา
- (2) เรื่องที่ถูกกล่าวหา
- (3) ข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการไต่สวน
- (4) เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
- (5) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (6) สรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหา

ให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนเพื่อมีมติโดยเร็วซึ่งต้องนำเสนอ ต่อที่ประชุมไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับสำนวนการไต่สวน เว้นแต่จะได้มีการนัดหมายให้มีการประชุมทุกวันอยู่แล้วและมีเรื่องอื่นค้างพิจารณาอยู่

²⁵ มาตรา 91 เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วมีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริต ต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือ ความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป

(2) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวันเพื่อให้ดำเนินการทางวินัย ต่อไป

(2) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนราชการ ใต้สวน เอกสาร หลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวันเพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป

3.1.5.3 อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัย แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาส่วนการ ใต้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหา ได้กระทำความผิดทางวินัย ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะพิจารณาว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง จากนั้นก็จะดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ต้องส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น ๆ แล้วแต่กรณี

กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารหลักฐานพร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการโดยเร็ว โดยให้ถือรายงานและเอกสารหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของความเห็นเพื่อพิจารณาทางวินัยในส่วนการสอบสวนด้วย และเมื่อดำเนินการได้ผลประการใดแล้วให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายใน 15 วันนับแต่วันที่ทราบผลการพิจารณา

สำหรับผู้ถูกกล่าวหา (Accused) ซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหาผู้นั้น ให้ส่งส่วนการ ใต้สวน ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

2) ขั้นตอนการลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้รับรายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ

ป.ป.ช. แล้วจะต้องพิจารณาลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้รับแจ้งมติที่ได้ขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนตามมาตรา 99 วรรคสอง²⁶ ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนหรือหลังที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติวินิจฉัยมูลความผิด

กรณีนี้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจะต้องลงโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยชี้มูลเท่านั้น กล่าวคือ กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยชี้มูลความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนสามารถลงโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ 3 สถาน คือ ภาคทัณฑ์ (To put on Probation) ตัดเงินเดือน (Salary Cut) ลดเงินเดือน (Reduction in Salary) แต่หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยชี้มูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 97)²⁷ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนสามารถลงโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้เพียง 2 สถานเท่านั้น คือ ปลดออกหรือไล่ออก

ถ้าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา 98 ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมายตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของ

²⁶ มาตรา 99 ในการพิจารณาลงโทษทางวินัยตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีพยานหลักฐานใหม่อันแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้มีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหาหรือกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหา ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน มีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐานถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมตินั้น ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ในการพิจารณาทบทวนตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาพยานหลักฐานโดยละเอียด เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นประการใดให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนทราบเพื่อดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

²⁷ มาตรา 97 ภายใต้บังคับวรรคสอง ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก

ผู้ถูกกล่าวหา²⁸ หรือในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 93 ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรี (The Prime Minister) และให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร หรือในกรณีจำเป็น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะขอให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือคณะกรรมการอื่นซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือผู้แต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี พิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งความเห็นไปยังประธานกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี

3) ขั้นตอนการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้ลงโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยชี้มูลแล้ว หากผู้ถูกกล่าวหา (The Accused) เห็นว่า ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนใช้ดุลพินิจลงโทษทางวินัยไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาได้ ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก่อน หรือมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษโดยไม่ต้องอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก็ได้²⁹ ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองโดยมิได้ฟ้องคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ศาล

²⁸ มาตรา 100 ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนหรือผู้ใดไม่ดำเนินการตามมาตรา 98 โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมายหรือกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา

²⁹ มาตรา 101 วรรคหนึ่ง ผู้ซึ่งถูกลงโทษตามมาตรา 98 ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ถูกลงโทษโดยไม่ต้องอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก่อนก็ได้

ปกครองแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิขอเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วยได้

3.1.6. การทบทวนมติชี้มูลความผิดทางวินัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา 99 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

หลังจากมีตรากฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้นมาใหม่ ได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์การทบทวนมติการชี้มูลความผิดทางวินัยดังนี้ คือในการพิจารณาลงโทษทางวินัยตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีพยานหลักฐานใหม่อันแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหา มิได้มีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหาหรือกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน มีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐานถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมตินั้นได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.³⁰ ในการพิจารณาทบทวนมติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาพยานหลักฐาน โดยละเอียด เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นประการใด ให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนทราบเพื่อดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

3.2 ความเป็นมาและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 250 (3) ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะใต้วงและวินัยการกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง หรือเทียบเท่าขึ้นไป ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการด้วย จึงส่งผลให้การกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่า

³⁰ มาตรา 99 วรรคหนึ่ง ในการพิจารณาลงโทษทางวินัยตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีพยานหลักฐานใหม่อันแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหา มิได้มีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหาหรือกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน มีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐานถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมตินั้นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้บริหารระดับสูงและข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง ไม่อยู่ในอำนาจของ ป.ป.ช. และยังไม่มีความหมายใดรับผิดชอบ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ปรับปรุงร่างกฎหมายที่ได้เสนอให้ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และคณะรัฐมนตรีก็ได้เสนอร่างกฎหมายดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติ แห่งชาติได้พิจารณาแล้ว มีมติให้ความเห็นชอบเป็นกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติมาตรการของ ฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ซึ่งได้กำหนดความเป็นมาและ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ดังต่อไปนี้

3.2.1 ความเป็นมาของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

เนื่องจากในขณะนั้นรัฐบาล (Government) มีนโยบายสำคัญและเร่งด่วนในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต แต่ยังไม่มีส่วนราชการในส่วนของผู้บริหารที่มีอำนาจหน้าที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยตรง ทำให้รัฐบาลไม่สามารถกำกับ ดูแลและผลักดันเพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตาม เป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กร อิสระที่มีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีภารกิจที่อยู่ในความ รับผิดชอบจำนวนมาก สมควรที่จะมีส่วนราชการในฝ่ายบริหารที่รับผิดชอบในการดำเนินการด้าน นโยบายดังกล่าว และเป็นศูนย์กลางประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมทั้ง กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในฝ่ายบริหารสามารถ ดำเนินการในลักษณะบูรณาการและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น³¹

ดังนั้นคณะรัฐมนตรี (Cabinet) โดยความเห็นชอบจากมติที่ประชุมจึงมีมติให้มีการ จัดตั้งองค์กรของฝ่ายบริหารขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ในเวลาต่อมาคณะรัฐมนตรีจึงมีมติ ให้มีการจัดตั้งองค์กรของฝ่ายบริหารขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ต่อมาใน 2546 กระทรวงยุติธรรมก็ได้เสนอร่าง กฎหมายเพื่อดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 250 (3) ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะ การไต่สวนและวินิจฉัยกรณีการกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้บริหาร ระดับสูง หรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง หรือเทียบเท่าขึ้นไป กล่าวคือกรณี รัวรายผิดปกติ (Illicit Enrichment) กรณีกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับ

³¹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, “ประวัติความเป็นมา,” เผยแพร่ผ่าน เว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ท., กรุงเทพฯ: สำนักงาน. หน้า 1

เจ้าหน้าที่รัฐ หรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกันกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการ ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนดไว้³²

ดังนั้น จึงทำให้การกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูง และข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง ไม่อยู่ในอำนาจของ ป.ป.ช. และยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบเนื่องจากสาเหตุดังที่ได้กล่าวมา จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2551 ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม 2551³³ โดยกฎหมายดังกล่าวกำหนดโครงสร้างองค์กรไว้แบ่งเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ คณะกรรมการ ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามเจตนารมณ์ในการก่อตั้ง³⁴ และกำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็น ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมสังกัดภายใต้กระทรวงยุติธรรม และเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม³⁵ ต่อมาในวันที่ 29 เมษายน 2559 ได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา (Government Gazette) ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นหน่วยงานที่ไม่สังกัดกระทรวงใด ๆ และขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีเพื่อกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง และกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงานและขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี สมควรกำหนดให้สำนักงาน

³² สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม. (2558). *ความเป็นมาและกฎหมายที่ควรรู้เกี่ยวกับสำนักงาน ป.ป.ท.* (เอกสารของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ). หน้า 1.

³³ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 21 ก วันที่ 24 มกราคม 2551.

³⁴ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 31. หน้า 1.

³⁵ มาตรา 51 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง โดยมีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ท. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน โดยมีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี (Prime Minister)³⁶

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ท. ทั้งสิ้นจำนวน 7 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกไม่เกินห้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมาตรา 5/1 และกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.) เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้ ให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.) เป็นเลขานุการ³⁷

ผู้ที่จะเข้ารับตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ท. นั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัติ (Act) ดังกล่าวได้กำหนดไว้ กล่าวคือจะต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) เป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า 45 ปี และเป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (Constitutional Court Judge) ตุลาการศาลปกครองสูงสุด (Supreme Administrative Court) ผู้พิพากษา (Judge) ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา (Supreme Court Judge) หรือรับราชการ หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด (Deputy Attorney General) อธิบดี (Director - General) หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ (Professor) นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6³⁸ ทั้งนี้ กรรมการ ป.ป.ท. มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี อย่างไรก็ตามเมื่อผู้เป็น

³⁶ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนที่ 38 ก วันที่ 29 เมษายน 2559.

³⁷ มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ท.” ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกห้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมาตรา 5/1 และมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง ให้เลขาธิการเป็นเลขานุการ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๑๓๑

๑๓๑

³⁸ มาตรา 6 กรรมการต้อง

- (ก) มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้
 - (1) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
 - (2) มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 - (3) มีสัญชาติไทย
 - (4) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี

กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้บุคคลผู้นั้นสามารถเข้ารับตำแหน่งได้อีกแต่จะต้องไม่เกิน 2 วาระติดต่อกันแต่ถ้ากรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการใหม่ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่³⁹

3.2.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 แบ่งออกเป็น 6 หมวด อันได้แก่

(5) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ผู้พิพากษาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา หรืออัยการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

(จ) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้มีตำแหน่งในพรรคการเมือง

(2) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(3) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(4) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(5) ดิฉยาเสพติดให้โทษ

(6) เป็นบุคคลล้มละลาย

(7) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(8) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(9) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(10) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง”

³⁹ มาตรา 8 กรรมการมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการใหม่ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่

หมวด 1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (Public Sector Counter Corruption Commission)

หมวด 2 การไต่สวนข้อเท็จจริง (Fact Inquiry)

หมวด 3 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (Office of Public Sector Counter Corruption Commission)

หมวด 3/1 มาตรการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ (Measure in Counter Corruption in Public Sector)

หมวด 4 เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous)

หมวด 5 บทกำหนดโทษ (Penalties)

หมวด 6 บทเฉพาะกาล (Transitional Provisions)

หมวดที่ 1 เป็นบทบัญญัติที่ได้กำหนดถึงองค์ประกอบ คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง การเข้าประชุม รวมถึงอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

หมวดที่ 2 เป็นบทบัญญัติที่ได้กำหนดขั้นตอนการไต่สวนข้อเท็จจริงและแสวงหาพยานหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ท. นับตั้งแต่การรับพิจารณาเรื่องร้องเรียนกล่าวหาไปจนถึงการมีมติชี้มูลว่าเรื่องร้องเรียนเช่นนั้นมูลหรือไม่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นอำนาจหน้าที่ที่มีความสำคัญในการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

หมวดที่ 3 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดให้มีสำนักงาน ป.ป.ท. และอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ท. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หมวดที่ 3/1 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการวางมาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งเป็นการเข้าไปปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย หรือขาดประสิทธิภาพ รวมถึงการแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปตรวจสอบและควบคุมการดำเนินการที่เกิดความเสียหาย (Damage) แก่ทางราชการ ความเดือดร้อน (Remedy) แก่ประชาชน หรือการดำเนินโครงการที่ไม่คุ้มค่า

หมวดที่ 4 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องงานเบ็ดเตล็ดทั่วไป เช่น การจัดทำบัญชีวิธีการเบิกค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงการกำหนดสถานะของกรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

หมวดที่ 5 เป็นหมวดที่กำหนดเกี่ยวกับฐานความผิดและอัตราโทษ (Penalty rate) ที่ต้องระวางให้แก่บุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลอื่นทั่วไปหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กร ป.ป.ท. ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามที่พระราชบัญญัติ (Act) นี้กำหนดไว้ 4 กรณี คือ กรณีบุคคลใดไม่มาให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐาน หรือไม่ดำเนินการใด ๆ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร กรณีบุคคลไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ท. กรณีบุคคลใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูล

ที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่และกรณีที่กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ได้กระทำการทุจริตในภาครัฐเสียเอง

หมวดที่ 6 เป็นการกำหนดบทเฉพาะกาลเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัตินี้ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดประเด็นไว้ทั้งหมด 4 เรื่อง ได้แก่ 1) เขตอำนาจการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ 2) องค์ครดำเนินการ 3) การไต่สวนข้อเท็จจริง และ 4) มาตรการสนับสนุนการป้องกันและปราบปราม⁴⁰

เขตอำนาจการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

พระราชบัญญัตินี้กำหนดนิยามของคำว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยหมายถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง โดยไม่รวมเจ้าหน้าที่ของรัฐบางตำแหน่ง ได้แก่ ผู้พิพากษาและตุลาการ (Judges and Justices) พนักงานอัยการ (Public Prosecutor) ผู้บริหารท้องถิ่น (Local Executives) รองผู้บริหารท้องถิ่น (Deputy Local Executives) ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น (Assistant Local Executives) สมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Members of Local Councils of local administration) เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของศาล (State Officials in state agencies of the Courts) รัฐสภา (Parliament) องค์กรตามรัฐธรรมนูญ (Constitutional Organs) และองค์กรอิสระจากการควบคุมหรือกำกับของฝ่ายบริหารที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ (Independent Organs as controlled or supervised by Executives so established under the Constitution) และเจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ นอกจากนี้ยังได้กำหนดนิยามคำว่า การกระทำทุจริตในภาครัฐ โดยกำหนดการกระทำไว้ 3 ลักษณะ คือ ทุจริตในภาครัฐ ทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติมิชอบ⁴¹ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเขตอำนาจและการดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียน

⁴⁰ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 31. หน้า 10.

⁴¹ มาตรา 3 “ในพระราชบัญญัตินี้”

“ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ

“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

1) องค์กรดำเนินการ

โดยกำหนดให้มีองค์กร 2 องค์กร เพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐภายใต้พระราชบัญญัตินี้ คือ คณะกรรมการ ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ท. ซึ่งแต่ละ องค์กรจะมีอำนาจหน้าที่เฉพาะที่แตกต่างกันแต่เอื้ออำนวยกันและสอดคล้องกัน เพื่อประโยชน์ ในการปฏิบัติการกิจให้ตรงตามเจตนารมณ์ของการต่อต้านการทุจริต ทั้งนี้กฎหมายกำหนดให้ สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยสำนักงาน ป.ป.ท. เป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นผู้บริหาร ซึ่งขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี (Prime Minister)⁴²

2) การไต่สวนข้อเท็จจริง (Fact Inquiry)

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 23 ถึง มาตรา 50 ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเมื่อได้รับเรื่องกล่าวหาที่เข้ามาสู่สำนักงาน ป.ป.ท. กล่าวคือ เมื่อได้รับเรื่องกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่รัฐกระทำการ หรือเกี่ยวข้องกับ การทุจริต ในภาครัฐไม่ว่าด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือ หรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัย หรือเมื่อได้รับเรื่องจาก พนักงานสอบสวน (Inquiry Official) หรือจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง โดยเร็วตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนดอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ถือเป็นหัวใจหลักที่สำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการ พิจารณาและวินิจฉัยชี้มูล (Decision) การกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ

“ประพฤตินมิชอบ” หมายความว่า ใช้อำนาจในตำแหน่ง หรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของ แผ่นดิน

๑๓๑

๑๓๑

⁴² มาตรา 51 ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการมีฐานะ เป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง โดยมีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรี

๑๓๑

๑๓๑

3) มาตรการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มี 3 มาตรการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการกิจการตามพระราชบัญญัตินี้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กล่าวคือ การกำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย พยาน (Witnesses) หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด⁴³ และการให้รางวัลตอบแทน (Reward) หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่ผู้ทำประโยชน์⁴⁴ หรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือเลื่อนขั้นตำแหน่งให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำประโยชน์ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้กำหนด⁴⁵ รวมถึงมาตรการในการกันผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นพยาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด⁴⁶

⁴³ มาตรา 53 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานอาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

⁴⁴ มาตรา 55 คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจจัดให้มีรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามมาตรา 53 ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

⁴⁵ มาตรา 56 ในกรณีบุคคลตามมาตรา 53 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยิ่ง และสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และระดับตำแหน่ง ให้แก่บุคคลนั้น เป็นกรณีพิเศษก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

⁴⁶ มาตรา 58 บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหา รายใดซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหา รายอื่น หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำ ความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รายอื่น นั้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะกันผู้นั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้กันบุคคลไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่งแล้วห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญา หรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคลซึ่งถูกกันไว้เป็นพยานนั้นและบุคคลนั้นอาจได้รับความช่วยเหลือได้ตามสมควร จนคดีถึงที่สุด เว้นแต่บุคคลนั้นฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข การกันไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่ง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) มีอำนาจหน้าที่และบทบาทสำคัญในการดำเนินกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้มูลความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ที่กระทำการทุจริตทั้งคดีความผิดทางอาญา (Criminal Case) และคดีความผิดทางวินัย นอกจากนี้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ยังมีอำนาจหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐประการอื่นที่สำคัญ กล่าวคือ คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่โดยในภาพกว้าง ๆ⁴⁷ คือ

ภารกิจเกี่ยวกับนโยบายและการป้องกันการทุจริต เช่น การเสนอ นโยบายมาตรการและแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐต่อคณะรัฐมนตรี การกำกับดูแลสำนักงานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ การเสนอแนะ

การคุ้มครองตามวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงตำแหน่งอยู่ และการเลื่อนขึ้นเงินเดือนรวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นไม่สมควรได้รับความคุ้มครอง เมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์และสภาพของการกระทำผิดแล้ว หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขการกันไว้เป็นพยาน

⁴⁷ มาตรา 17 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอนโยบายมาตรการ และแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐต่อคณะรัฐมนตรี

(1/1) กำกับดูแลสำนักงานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(3) เสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(4) ไต่สวนข้อเท็จจริง และชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(5) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(6) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบด้วย

(7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

(8) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการอื่นใดเกี่ยวกับการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี (Cabinet) เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) วุฒิสภา (Senate) และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ

ภารกิจเกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริต เช่น การไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ (Subcommittee) เพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

รวมถึงการปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

อำนาจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง โดยเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยมีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน โดยมีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทน โดยสำนักงาน ป.ป.ท. มีหน้าที่ดังต่อไปนี้⁴⁸

1) รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตลอดทั้งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหการทุจริต

3) ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ให้สำนักงาน ป.ป.ท. หรือและทำความตกลงร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช.

ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส รวมทั้งสร้างทัศนคติ (Attitude) และค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งในการดำเนินการนั้น

⁴⁸ มาตรา 51 ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง โดยมีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรการและกลไกที่เกี่ยวข้องไว้ให้สำนักงาน ป.ป.ท.ให้ความร่วมมือและดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรการและกลไกดังกล่าว

4) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต

5) จัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท.มอบหมาย

อำนาจในการคุ้มครองเบื้องต้น

สำนักงาน ป.ป.ท. อาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐหรือข้อมูลอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต⁴⁹ ซึ่งในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคดีใดสมควรที่จะให้มีมาตรการคุ้มครอง (Protection measures) แก่บุคคลดังกล่าวข้างต้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นพยาน (Witness) ที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาและจะต้องเสนอความเห็นด้วยว่าสมควรที่จะใช้มาตรการทั่วไป หรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาและในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลที่ขอความคุ้มครองเบื้องต้น หรือสามี ภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว อันเนื่องมาจากการกระทำผิดอาญาโดยเจตนาเนื่องจากการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส (blow the whistle) หรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. บุคคลนั้นมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอค่าตอบแทนตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาเท่าที่จำเป็น หรือตามสมควรด้วย⁵⁰

⁴⁹ มาตรา 53 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานอาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

⁵⁰ มาตรา 54 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคลตามมาตรา 53 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครอง

สำหรับกรณีและผู้ขอความคุ้มครองเบื้องต้นเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐและผู้นั้นได้ร้องขอต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าหากปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดเดิมอาจถูกกลั่นแกล้ง หรือได้รับการปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม เนื่องมาจากการที่กล่าวหา การให้ถ้อยคำ แจ้งเบาะแส หรือจากการให้ข้อมูลนั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุอันควรเชื่อได้ว่าน่าจะมีเหตุดังกล่าว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้ผู้นั้นได้รับความคุ้มครอง หรือมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควรต่อไป⁵¹ สำหรับวิธีการและขั้นตอนในทางปฏิบัติสำหรับการร้องขอให้มีการคุ้มครองพยาน (Witness Protection) การพิจารณาและการแจ้งการคุ้มครองพยาน วิธีการคุ้มครอง การสิ้นสุดการคุ้มครอง และการอุทธรณ์จะกำหนดไว้ในระเบียบระเบียบ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้น ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2554

การให้รางวัล หรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ทำประโยชน์

คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการจัดให้มีรางวัลตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใด แก่บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองเบื้องต้น เช่น ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐหรือข้อมูลอื่นที่เป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต⁵² ทั้งนี้บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทน

บุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอความเห็นด้วยว่าสมควรใช้มาตรการทั่วไป หรือมาตรการ พิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาสำหรับบุคคลดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนา เนื่องจากการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส หรือข้อมูลต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอค่าตอบแทนเท่าที่จำเป็นและ สมควรตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาดังกล่าว

⁵¹ มาตรา 57 ในกรณีบุคคลตามมาตรา 53 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลนั้นร้องขอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. หากยังคงปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดเดิมต่อไป อาจถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อันเนื่องจากการกล่าวหา หรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลนั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณา แล้วเห็นว่ามิเหตุอันควรเชื่อได้ว่าน่าจะมีเหตุดังกล่าว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการให้ได้รับความคุ้มครองหรือมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควรต่อไป

⁵² มาตรา 55 คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจจัดให้มีรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามมาตรา 53 ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

(give reward) หรือประโยชน์อื่นใด (other benefit) จะต้องมีลักษณะดังนี้ (ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการให้รางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2554 ข้อ 6)⁵³

1. เป็นผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูล หรือดำเนินการอย่างใด ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ทั้งนี้ บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดตามข้อ 1 จะต้องไม่มีลักษณะดังนี้⁵⁴

(1) เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมกระทำความผิดในเรื่องที่ตนให้ถ้อยคำ ทำคำร้อง ร้องทุกข์กล่าวโทษ แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูล

(2) เคยได้รับรางวัลหรือประโยชน์อื่นใดจากการกระทำหรือการดำเนินการในเรื่องเดียวกันจากคณะกรรมการ ป.ป.ท.

(3) เป็นการกระทำที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ

2. เป็นบุคคลที่ได้เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ทั้งนี้บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดตามข้อ 2 ต้องไม่มีลักษณะดังนี้⁵⁵

⁵³ ข้อ 6. บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดจะต้องมีลักษณะดังนี้

(1) เป็นผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูล หรือดำเนินการอย่างใด ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(2) เป็นบุคคลที่ได้เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

⁵⁴ ข้อ 7. บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดตามข้อ 6 (1) ต้องไม่มีลักษณะดังนี้

(1) เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมกระทำความผิดในเรื่องที่ตนให้ถ้อยคำ ทำคำร้อง ร้องทุกข์กล่าวโทษแจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูล

(2) เคยได้รับรางวัลหรือประโยชน์อื่นใดจากการกระทำหรือการดำเนินการในเรื่องเดียวกันจากคณะกรรมการ ป.ป.ท.

(3) เป็นการกระทำที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ

⁵⁵ ข้อ 8. บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดตามข้อ 6 (2) ต้องไม่มีลักษณะดังนี้

(1) เป็นผู้ไม่ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม

- (1) เป็นผู้ไม่ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม
- (2) เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกระทำนั้น
- (3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในการกระทำนั้น

สำหรับกรณีและผู้ขอความคุ้มครองเบื้องต้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยิ่งและสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนโดยทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจเสนอคณะรัฐมนตรี (Cabinet) เพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน (Salary promotion) และระดับตำแหน่งให้บุคคลนั้นเป็นกรณีพิเศษก็ได้⁵⁶ และสำหรับวิธีการและขั้นตอนในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอชื่อบุคคลที่สมควรได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด คณะอนุกรรมการพิจารณารางวัลตอบแทน การพิจารณาให้รางวัลตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใดและการขอรับรางวัลตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใดนั้นจะถูกกำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการให้รางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2554

การกันบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน

สำหรับบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหา รายใด ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้กล่าวหา รายอื่น หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐรายอื่นนั้น หากว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะกันผู้นั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด⁵⁷ และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท.

- (2) เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกระทำนั้น
- (3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในการกระทำนั้น

⁵⁶ มาตรา 56 ในกรณีบุคคลตามมาตรา 53 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยิ่ง และสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และระดับตำแหน่ง ให้แก่บุคคลนั้น เป็นกรณีพิเศษก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

⁵⁷ มาตรา 58 วรรคหนึ่ง บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหา รายใด ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้กล่าวหา รายอื่น หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐรายอื่นนั้น หากว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท.

มีมติให้กันบุคคลไว้เป็นพยานแล้วห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคล ซึ่งถูกกันไว้เป็นพยานนั้น และบุคคลนั้นอาจได้รับความช่วยเหลือตามสมควรจนคดีถึงที่สุด เว้นแต่บุคคลนั้นฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข การกันไว้เป็นพยาน⁵⁸ ทั้งนี้ การคุ้มครองพยานนั้นจะได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงตำแหน่งอยู่และการเลื่อนขึ้นเงินเดือนรวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นไม่สมควรได้รับการคุ้มครองเมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์และสภาพของการกระทำผิด หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขการกันไว้เป็นพยาน⁵⁹ สำหรับวิธีการและขั้นตอนในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกันบุคคลไว้เป็นพยานนั้นได้กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกันบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2560

อำนาจในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการ

มาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐเกี่ยวกับอำนาจในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงกฎหมาย (Law) กฎ (Rule) ข้อบังคับ หรือมาตรการ (Measure) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 58/1 ของพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 โดยที่บัญญัติไว้ในหมวด 3/1 ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาดำเนินการตามมาตรา 17(2) โดยเร็ว กล่าวคือ เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(1) เมื่อปรากฏว่ากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดมีความล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพ หรือขาดการบังคับใช้อย่างทั่วถึง เป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทุจริตในภาครัฐ หรือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์ หรือเป็นผลดีต่อทางราชการ

(2) เมื่อการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไม่บรรลุผล เนื่องจากไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย หรือมาตรการอื่น ๆ ที่จำเป็น⁶⁰

เห็นสมควรจะกันผู้นั้นไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

⁵⁸ มาตรา 58 วรรคสอง เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้กันบุคคลไว้เป็นพยานแล้วห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคลซึ่งถูกกันไว้เป็นพยานนั้น และบุคคลนั้นอาจได้รับความช่วยเหลือตามสมควรจนคดีถึงที่สุด เว้นแต่บุคคลนั้นฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข การกันไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่ง

⁵⁹ มาตรา 58 วรรคสาม การคุ้มครองพยานตามวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงตำแหน่งอยู่ และการเลื่อนขึ้นเงินเดือนรวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นไม่สมควรได้รับการคุ้มครอง เมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์และสภาพของการกระทำผิด หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขการกันไว้เป็นพยาน

⁶⁰ มาตรา 58/1 ในกรณีดังต่อไปนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาดำเนินการตามมาตรา 17(2) โดยเร็ว

จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีบทบาทในการนำเสนอ กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อเห็นว่า ข้อกฎหมายดังกล่าว มีความล้าสมัย หรือขาดประสิทธิภาพแล้ว หรือมีช่องว่างของกฎหมายที่เอื้อให้กับบุคคลบางกลุ่มเข้าไปแสวงหา ผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือช่องว่างของกฎหมาย (Gap in the Law) ดังกล่าวมิได้ มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นความผิดกับบุคคลดังกล่าว ซึ่งถือว่ามีความสำคัญอย่างมากในการ ป้องกันการทุจริตที่สามารถเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยเฉพาะในยุคสมัยที่มีความเจริญทางด้าน เทคโนโลยี จึงเปรียบเสมือนการตีกรอบมิให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสในการกระทำทุจริต หรือช่วยลด ช่องทางในการกระทำทุจริตนั่นเอง

อำนาจในการแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน

มาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐเกี่ยวกับอำนาจในการแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงาน บรรเทาความเดือดร้อน (Remedy) ให้แก่ประชาชน ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 58/2 ของพระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 โดยที่ บัญญัติไว้ในหมวด 3/1 ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบ เพื่อดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไข ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าหน่วยงานของรัฐใด

(1) ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ หากสำนักงาน ป.ป.ท. เห็นว่ามีเหตุอันสมควร (Warrant) ให้สำนักงาน ป.ป.ท. แจ้งต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป หรือ

(2) มีวิธีปฏิบัติ หรือการดำเนินงานที่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการ หรือประชาชนและส่อไปในทางทุจริตในภาครัฐ หรือ

(3) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย (Damage) แก่ทางราชการอย่างร้ายแรงให้สำนักงาน แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องสั่งการให้ มีการตรวจสอบและดำเนินการแล้วแจ้งผลการดำเนินการ แล้วแจ้งผลการดำเนินการให้สำนักงาน ป.ป.ท. ทราบภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากจะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุง จะต้องกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้สำนักงาน ป.ป.ท. ทราบด้วย แต่ถ้าในกรณี

(1) เมื่อปรากฏว่ากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพ หรือขาดการบังคับใช้ อย่างทั่วถึงเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทุจริตในภาครัฐ หรือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีต่อราชการได้

(2) เมื่อปรากฏว่าการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไม่บรรลุผล เพราะไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย หรือมาตรการที่จำเป็น

ที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สำนักงาน ป.ป.ท. รายงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาตามมาตรา 17(1) หรือ (2) ต่อไป นั่นก็คือ เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือเสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (Asset and Debt) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้หากว่ากรณีใดมีลักษณะต่อไปในทางทุจริตในภาครัฐให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รายงานให้คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป⁶¹ ซึ่งจากบทบัญญัติในมาตรา 58/2 เปรียบเสมือนเป็นการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล (Good Governance) ในส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐและจะเป็นพลังขับเคลื่อนระบบราชการ แก้ไขปัญหาของประชาชน หรือปัญหาทุจริตอย่างแท้จริง ซึ่งแต่ก่อนสำนักงาน ป.ป.ท. จะต้องออกไปตรวจสอบกรณีดังกล่าวเอง ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้ครบถ้วน ถ้าหากการตรวจสอบเกิดความไม่ซื่อสัตย์ประชาชนก็จะยิ่งเดือดร้อน แต่เมื่อมีบทบัญญัติดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ท. จะเป็นหน่วยงานที่เฝ้าคอยติดตามตรวจสอบควบคู่ไปด้วย นับเป็นวิธีที่ครอบคลุมปัญหามากยิ่งขึ้น เพราะสามารถบังคับให้หน่วยงานราชการต้องตรวจสอบ

⁶¹ มาตรา 58/2 เมื่อความปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐใดมีวิธีปฏิบัติหรือการดำเนินการที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ให้สำนักงานแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบเพื่อดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

- (1) ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ
- (2) เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการ หรือประชาชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด
- (3) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ในกรณีตาม (1) หากสำนักงานเห็นว่ามีความสมควร ให้สำนักงานแจ้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องสั่งการให้มีการตรวจสอบและดำเนินการ แล้วแจ้งผลการดำเนินการให้สำนักงานทราบภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากจะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงต้องกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้สำนักงาน ป.ป.ท. ทราบด้วย ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในกำหนดเวลาดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สำนักงาน ป.ป.ท. รายงานคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาตามมาตรา 17(1) หรือ (2) ต่อไป ทั้งนี้หากกรณีใดมีลักษณะต่อไปในทางทุจริตในภาครัฐให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รายงานให้คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ตัวเอง ดังนั้นกฎหมายมาตรานี้จะทำให้เกิดธรรมาภิบาลในระบอบภาครัฐอย่างแท้จริงและสามารถแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในระยะยาวได้

อำนาจในการแจ้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

มาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐเกี่ยวกับอำนาจในการแจ้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (State Audit Office of the Kingdom of Thailand) ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 58/3 ของพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 โดยที่บัญญัติไว้ในหมวด 3/1 ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถแจ้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงาน ป.ป.ท. พบว่าการดำเนินโครงการใดมีการกำหนดวงเงินที่สูงเกินที่เป็นจริงหรือไม่คุ้มค่า⁶² ซึ่งจากบทบัญญัติในมาตรา 58/3 เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถส่งเรื่องที่สงสัยว่ามีการใช้งบประมาณ (Budget) ที่ไม่โปร่งใส เช่น เป็นโครงการที่ไม่คุ้มค่ากับเงินงบประมาณที่ตั้งไว้ โดยสามารถส่งต่อให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจเรื่องงบประมาณแผ่นดิน (National budget) ในการตรวจสอบว่าโครงการดังกล่าว มีความคุ้มค่า หรือสมเหตุสมผลกับเงินงบประมาณที่ตั้งไว้หรือไม่

3.2.3. การดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยคณะกรรมการ ป.ป.ท.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานที่ไม่สังกัดกระทรวง ทบวง กรม ที่ตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่าข้อกล่าวหาใดมีมูล ความผิดทางวินัยคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะส่งรายงานและความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อพิจารณาลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ชี้มูลต่อไป

ในกรณีดังกล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นต้องศึกษาการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐคณะกรรมการ ป.ป.ท. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัย ตามกฎหมายมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนี้

⁶² มาตรา 58/3 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงาน ป.ป.ท. พบว่าการดำเนินโครงการใดมีการกำหนดวงเงินที่สูงเกินที่เป็นจริงหรือไม่คุ้มค่า ให้แจ้งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

3.2.3.1 การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เป็นขั้นตอนเริ่มแรกในการนำเรื่องกล่าวหาเข้าสู่กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อพิจารณาชี้มูลความผิดเจ้าหน้าที่รัฐของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เมื่อมีพฤติการณ์ที่บ่งบอกว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำการทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤตินิยมชอบตามความหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ผู้กล่าวหาอาจนำเรื่องดังกล่าวเข้าร้องเรียนและกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐตามช่องทางที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ ผู้กล่าวหาอาจมาแจ้งเรื่องเกี่ยวกับการกระทำทุจริตนั้นต่อสำนักงาน ป.ป.ท. ด้วยตนเอง หรือด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น ส่งมาทางไปรษณีย์ หรือร้องเรียนกล่าวหาผ่านโทรศัพท์สายด่วนที่ทางสำนักงาน ป.ป.ท. ได้จัดช่องทางการติดต่อไว้เพื่อความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้กล่าวหา รวมทั้งผู้กล่าวหาอาจเข้าร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวน (Inquiry Official) และเมื่อพนักงานสอบสวนได้พิจารณาแล้ว พนักงานสอบสวนก็จะส่งเรื่องกล่าวหาที่นั้นมาให้สำนักงาน ป.ป.ท. รับผิดชอบดำเนินการต่อไป โดยที่เงื่อนไขในการรับเรื่องกล่าวหาเพื่อนำมาซึ่งการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีทั้งหมด 4 กรณี ดังต่อไปนี้

1) กรณีมีเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เมื่อมีผู้กล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใดได้กระทำความผิด หรือมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤตินิยมชอบในภาครัฐ ผู้กล่าวหาอาจกล่าวหาเป็นวาจา (made orally) หรือหนังสือ (in writing) ก็ได้ ในกรณีที่กล่าวหาด้วยวาจา พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. จะต้องบันทึกคำกล่าวหา และจัดให้มีการลงลายมือชื่อของผู้กล่าวหาในบันทึกการกล่าวหา ซึ่งหากผู้กล่าวหาไม่ประสงค์จะเปิดเผยตน พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ก็ห้ามเปิดเผยชื่อ หรือที่อยู่ รวมถึงหลักฐานอื่นใดที่เป็น การสำแดงตัวของผู้กล่าวหาและในกรณีที่กล่าวหาเป็นหนังสือ ผู้กล่าวหาจะต้องลงชื่อและที่อยู่ของตน แต่หากผู้กล่าวหาจะไม่ลงชื่อและที่อยู่ของตนต้องระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งถูกกล่าวหาและพยานหลักฐานเบื้องต้นไว้ให้เพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้⁶³

⁶³ มาตรา 24 การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำการหรือเกี่ยวข้องกับกรทุจริตในภาครัฐ จะทำด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้

ในกรณีที่กล่าวหาด้วยวาจาให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. บันทึกคำกล่าวหาและจัดให้ลงลายมือชื่อผู้กล่าวหาในบันทึกการกล่าวหาที่นั้นไว้ และในกรณีที่ผู้กล่าวหาไม่ประสงค์จะเปิดเผยตน ห้ามไม่ให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เปิดเผยชื่อหรือที่อยู่ รวมทั้งหลักฐานอื่นใดที่เป็น การสำแดงตัวของผู้กล่าวหา

2) กรณีมีเหตุสงสัย (Suspect)

คณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถเป็นผู้เริ่มต้นกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเอง โดยมีต้องรอให้มีบุคคลใดร้องเรียนกล่าวหา ก่อน โดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ หากมีพฤติกรรม หรือเหตุการณ์อันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทุจริตในภาครัฐ⁶⁴ อาจกล่าวได้ว่าการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายในลักษณะเช่นนี้ทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการสอดส่องและตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหากคณะกรรมการ ป.ป.ท. พบเห็นการกระทำใดที่มีเหตุอันควรต้องสงสัย คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็มีอำนาจในการเริ่มดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดได้

3) กรณีได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน (Inquiry Official)

ผู้กล่าวหาอาจเข้ากล่าวหาเกี่ยวกับการกระทำทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ต่อพนักงานสอบสวนก่อนได้ โดยไม่จำเป็นต้องร้องเรียนกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยเฉพาะ ทั้งนี้กรณีพนักงานสอบสวนได้รับเรื่องกล่าวหาจากผู้กล่าวหาแล้ว หากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำทุจริตในภาครัฐ พนักงานสอบสวนจะต้องส่งเรื่องกล่าวหาหรือเรียนให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ท. ภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาและดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ต่อไป อย่างไรก็ตามเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับเรื่องมาจากพนักงานสอบสวนแล้ว หากพิจารณาแล้วว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ต้องดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเรื่องดังกล่าวไปก่อนแล้วจึงส่งสำนวนการสอบสวนมาให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ได้⁶⁵

ในกรณีที่กล่าวหาเป็นหนังสือ ผู้กล่าวหาจะต้องลงชื่อและที่อยู่ของตน แต่หากผู้กล่าวหาจะไม่ลงชื่อและที่อยู่ของตนต้องระบุพฤติกรรมแห่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งถูกกล่าวหาและพยานหลักฐานเบื้องต้นไว้ให้เพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

⁶⁴ มาตรา 23 ภายใต้บังคับมาตรา 25 และมาตรา 26 เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

๑๓๑

๑๓๑

(1) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ

๑๓๑

๑๓๑

⁶⁵ มาตรา 30 ในกรณีที่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ อันเนื่องมาจากการกระทำทุจริตในภาครัฐ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป

๑๓๑

๑๓๑

4) กรณีได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.⁶⁶

เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถือเป็นองค์กรหลักที่ปฏิบัติภารกิจในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลาพอสมควรก่อนหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะถูกแต่งตั้งขึ้น ดังนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีเรื่องร้องเรียนกล่าวหาที่ค้างสะสมอยู่ในกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงจำนวนมาก ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขและเปลี่ยนแปลงกฎหมายในเรื่องอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงส่งผลให้เรื่องกล่าวหาที่ไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตกอยู่ในอำนาจความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จึงต้องรับเรื่องกล่าวหาเดิมที่ค้างมาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบกับเรื่องกล่าวหาใหม่ ๆ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็สามารถส่งเรื่องกล่าวหาให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับผิดชอบดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควร

5) กรณีได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดแทน

เนื่องจากกรณีดังกล่าวคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการมอบหมายคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดแทน โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรายผิดปกติ (Illicit Enrichment) กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ (Malpractice) หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ (Malfeasance In Office) หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต⁶⁷ ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้เป็น

⁶⁶ มาตรา 23 ภายใต้บังคับมาตรา 25 และมาตรา 26 เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

(1) เมื่อได้รับการกล่าวหาตามมาตรา 24

๑ล๑

๑ล๑

(4) เมื่อได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

๑ล๑

๑ล๑

⁶⁷ มาตรา 234 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ไต่สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์รั่วรายผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

หน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มีมาตรการ หรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ (Effective) เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็น (Necessity) จะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับ หรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวน หรือไต่สวนเบื้องต้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตก็ได้⁶⁸

ต่อมา เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2561 ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 2561 และมีผลใช้บังคับในวันถัดไป คือวันที่ 22 กรกฎาคม 2561 ซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการมอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท.ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดกรณีเจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริต แทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ความว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมา มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายว่ผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๑๗๑

๑๗๑

⁶⁸ มาตรา 234 วรรคท้าย “ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (1) (2) และ (3) ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรงหรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับหรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็ได้”

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องตามวรรคหนึ่งให้สำนักงานดำเนินการส่งเรื่องที่ได้รับไว้ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เพื่อดำเนินการต่อไปภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานได้รับเรื่อง

การเทียบตำแหน่งตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด⁶⁹

จากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 เป็นต้นไป คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่มีอำนาจในการรับเรื่องเกี่ยวกับการกระทำทุจริต ถือเสมือนว่าสำนักงาน ป.ป.ท. มีแค่หน้าที่ในการบริหารจัดการทางธุรการ (Administration) เกี่ยวกับเรื่องที่ยื่นร้องเรียนได้เข้ามา ยื่นด้วยตนเองที่สำนักงาน ป.ป.ท. หรือเป็นเรื่องที่ยื่นร้องเรียนผ่านระบบไปรษณีย์ (Postal System) โดยเสนอเรื่องดังกล่าวต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อรวบรวมส่งต่อไปให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งจะกล่าวได้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย (Assign) มาให้เท่านั้นและเป็นการขยายกรอบอำนาจในการรับเรื่องเป็นตั้งแต่ อำนวยการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมา มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด หรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง (Not severe disciplinary offense) ซึ่งกรณีการพิจารณาว่าเป็นเรื่องร้ายแรงหรือไม่นั้นก็ขึ้นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

⁶⁹ มาตรา 62 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหาร ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานดำเนินการส่งเรื่องที่ได้รับไว้ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เพื่อดำเนินการต่อไปภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานได้รับเรื่อง

การเทียบตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะวางหลักเกณฑ์การดำเนินการได้ส่วนและการชี้มูลของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐให้สอดคล้องกับการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็ได้

ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐดำเนินการตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

3.2.3.2 การไต่สวนข้อเท็จจริงและการมีมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

การไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มี 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบข้อเท็จจริง

เมื่อสำนักงาน ป.ป.ท.ได้รับเรื่องกล่าวหาแล้ว เรื่องกล่าวหาดังกล่าวก็จะเข้าสู่กระบวนการของการตรวจสอบ คือการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ว่าเรื่องกล่าวหาที่ได้รับมานั้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ และอยู่ภายในกำหนดอายุความ (Prescription) ของคดีหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

การวิเคราะห์เรื่องกล่าวหา นั้น จะต้องวิเคราะห์ใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ สถานะของผู้ถูกกล่าวหา (status of the accused) อำนาจหน้าที่ (Authority) การกระทำความผิด (Offense) และความเสียหาย (Damage) ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าก่อนที่สำนักงาน ป.ป.ท. จะรับเรื่องกล่าวหาเรื่องใดเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง จะต้องมีการวิเคราะห์ก่อนว่าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายหรือไม่ และเจ้าหน้าที่ที่ถูกกล่าวหาในกรณีนั้นหรือไม่ว่ากล่าวคือการกระทำความผิดฐานทุจริตในภาครัฐตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ที่อยู่ในอำนาจการวินิจฉัยและชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ท. นั้น จะต้องเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นด้วย หากเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาไม่มีอำนาจหน้าที่ในการกระทำนั้นก็ไม่เข้าตามความหมายของ ทุจริตในภาครัฐ (Corruption in Public Sector) ทุจริตต่อหน้าที่ (Corruption in Office) และประพฤติมิชอบ (Misconduct) ซึ่งมาตรา 3 กำหนดไว้ ก็จะไม่รับดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาด้วยว่าคำกล่าวหาเป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 24 หรือไม่ว่ากล่าวหาเจ้าหน้าที่ด้วยวาจา หรือการกล่าวหาเจ้าหน้าที่โดยทำเป็นหนังสือนั้น ผู้กล่าวหาได้ให้รายละเอียดหรือข้อมูลที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ประการใดหรือไม่ เพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ มิเช่นนั้นแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายหรือดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ได้อย่างเที่ยงตรงและเป็นธรรม (Fairness) เนื่องจากไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจนและเพียงพอต่อการดำเนินการ⁷⁰

⁷⁰ ศรียา ห่านศรีสุข. (2558). *การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 88.

สำหรับเงื่อนไขในการรับ หรือพิจารณาเรื่องกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1) เรื่องกล่าวหาที่ต้องส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่มีอำนาจรับไว้ดำเนินการด้วยตนเอง⁷¹ ได้แก่

ก) เรื่องกล่าวหาบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ (not an state official) แต่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ข) เรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ค) เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีคำสั่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา

1.2) เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่มีอำนาจรับหรือพิจารณา⁷² ได้แก่

ก) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณา หรือ ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว (finally been decided)

ข) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้วและไม่มีพยานหลักฐานใดใหม่ (no new evidence) ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี

⁷¹ มาตรา 25 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องกล่าวหาที่รับไว้ดังต่อไปนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป

- (1) เรื่องกล่าวหาบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐแต่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- (2) เรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- (3) เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา

ฯลฯ

ฯลฯ

⁷² มาตรา 26 ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับหรือพิจารณาเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (1) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณา หรือ ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาด
- (2) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว และไม่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี
- (3) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกฟ้องคดีเป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว โดยไม่มีการถอนฟ้องหรือตั้งฟ้องหรือเป็นกรณีที่ศาลยังไม่ได้อำนาจในเนื้อหาแห่งคดี
- (4) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนถูกกล่าวหาเกินกว่าห้าปี

ค) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลได้ประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว โดยไม่มีการถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้อง หรือเป็นกรณีที่ศาลยังมีได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี

ง) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนถูกกล่าวหาเกินกว่า 5 ปี

1.3) เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่รับ หรือสั่งจำหน่ายเรื่องได้⁷³ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจใช้ดุลพินิจ (Discretionary Power) ในการสั่งไม่รับหรือสั่งจำหน่ายเรื่องกล่าวหาได้ตามมาตรา 27 ในกรณีดังต่อไปนี้

ก) เรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐาน (not indicate evidences) หรือพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

ข) เรื่องที่ล่วงเลยมาเป็นระยะเวลา 5 ปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหาและไม่สามารถหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสามารถดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้

ค) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าไม่ใช่เป็นการกระทำผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง (not sever disciplinary offense)

ง) เรื่องที่องค์กรบริหารงานบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐกำลังพิจารณา หรือ ได้พิจารณาเป็นที่ยุติแล้วและไม่มีเหตุแสดงให้เห็นว่าการพิจารณานั้นไม่ชอบ

ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้พิจารณาเรื่องกล่าวหาที่ได้รับมาประกอบกับพยานหลักฐานในเบื้องต้น คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีคำสั่งได้หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าเรื่องกล่าวหาที่ได้รับไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่และไม่มีมูล คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะสั่งไม่รับ หรือจำหน่ายเรื่องกล่าวหา หรือมีคำสั่งให้เรื่องกล่าวหาตกไป ซึ่งถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแจ้งคำสั่งไปยังผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาเพื่อให้ดำเนินการตามหน้าที่โดยเร็ว และแจ้งผลการดำเนินการให้ คณะกรรมการ

⁷³ มาตรา 27 คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะไม่รับหรือสั่งจำหน่ายเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ก็ได้

- (1) เรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐานหรือระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้
- (2) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินห้าปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหาและเป็นเรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้
- (3) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าไม่ใช่เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง
- (4) เรื่องที่องค์กรบริหารงานบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐกำลังพิจารณาอยู่หรือได้พิจารณาเป็นที่ยุติแล้วแต่ไม่มีเหตุแสดงให้เห็นว่าการพิจารณานั้นไม่ชอบ

ป.ป.ท. ทราบเรื่อง⁷⁴ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีความเห็นสมควรให้ดำเนินการเป็นอย่างอื่นได้ กล่าวคือ หากเห็นว่าเรื่องกล่าวหาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ (Accountability) ของหน่วยงานอื่น ก็ให้ส่งเรื่องกล่าวหาดังกล่าวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป กรณีตัวอย่างเช่น เรื่องกล่าวหาที่พนักงานสอบสวนส่งมายังคณะกรรมการ ป.ป.ท. ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ใช่เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 23 หรือเป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องห้ามมิให้รับ หรือพิจารณาตามมาตรา 26 คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Criminal Procedure Code) ต่อไป⁷⁵ และหากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีตามมาตรา 23 และมาตรา 26 (4) คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็มีอำนาจส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการต่อไป⁷⁶

2) การไต่สวนข้อเท็จจริง

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่รัฐว่ากระทำการทุจริตในภาครัฐเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องเริ่มดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว (Quickly) (ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วย

⁷⁴ มาตรา 28 เรื่องใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่รับหรือสั่งจำหน่ายตามมาตรา 27(1) (2) หรือ (3) ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาเห็นสมควรให้แจ้งผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยเร็วและแจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบ

⁷⁵ มาตรา 31 วรรคหนึ่ง “เรื่องที่พนักงานสอบสวนส่งมายังคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามมาตรา 30 ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีดังต่อไปนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป”

๑๓๑

๑๓๑

⁷⁶ มาตรา 31 วรรคสอง

- (1) เรื่องที่ไม่ใช่กรณีตามมาตรา 23
- (2) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องห้ามมิให้รับหรือพิจารณาตามมาตรา 26 (1) (2) และ (3)
- (3) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องห้ามมิให้รับหรือพิจารณาตามมาตรา 26 (4)

ในกรณีตาม (1) และ (3) ถ้าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการต่อไป

หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554. ประกาศราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 128 ตอนที่ 93 ก วันที่ 21 ธันวาคม 2554 ข้อ 5)⁷⁷ โดยจำแนกได้ทั้งหมด 6 ขั้นตอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1) การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทน หรือมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงแทน หรืออาจจะมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง หรือมูลความผิด โดยคำนึงถึงความเหมาะสม (Appropriate) กับระดับและตำแหน่ง (Positions) ของผู้ถูกกล่าวหา⁷⁸ ซึ่งคณะกรรมการที่อาจแต่งตั้งจะต้องประกอบด้วยประธานอนุกรรมการหนึ่งคนและอนุกรรมการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และจะให้ มีพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการก็ได้ ทั้งนี้คณะกรรมการดังกล่าวจะต้องแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต (Honest) และมีความรู้ความสามารถในการไต่สวนข้อเท็จจริง⁷⁹ นอกจากนี้

⁷⁷ ข้อ 5. เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำการทุจริตในภาครัฐไว้เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแล้วให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว

⁷⁸ มาตรา 32 คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทนหรือมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐาน หลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิดก็ได้โดยคำนึงความเหมาะสมและระดับและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

คณะกรรมการการตามวรรคหนึ่งต้องแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่นั้น

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

⁷⁹ ข้อ 6. คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงแทนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

คณะกรรมการประกอบด้วยประธานอนุกรรมการคนหนึ่ง และอนุกรรมการอื่นตามที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยมีพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และจะให้ มีพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ด้วยก็ได้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้แต่งตั้งจากบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อให้การไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการ

ในกรณีที่มีการไต่สวนข้อเท็จจริงในเรื่องใดมีความจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ความชำนาญในวิชาการ หรือกิจการหรือมีความจำเป็นอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการไต่สวน ข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. ยังมีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษา (Consultants) หรือผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ขึ้น เพื่อให้เข้ามาช่วยเหลือคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่ เกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมายแล้วแต่ กรณี⁸⁰ และในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท.อาจมอบหมายให้เลขาธิการ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วนำเสนอ สำนวนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาต่อไปซึ่งเลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท.ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงก็ได้⁸¹

ป.ป.ท. อาจแต่งตั้ง ผู้แทนภาคประชาชนเข้าร่วมในคณะอนุกรรมการได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการนั้น

ในกรณีที่มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเรื่องใดจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการ หรือมีความจำเป็นอื่นๆ อันเป็นประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยเหลือคณะอนุกรรมการด้วยก็ได้

⁸⁰ มาตรา 34 คณะกรรมการ ป.ป.ท.อาจแต่งตั้งบุคคลเป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ คณะกรรมการ ป.ป.ท.หรือคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมายแล้วแต่กรณี

การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท.กำหนดโดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ค่าเดินทาง ค่าที่พักและสิทธิประโยชน์อื่น ตามระเบียบสำนักงานสำนักนายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

⁸¹ มาตรา 23/2 ในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 23 คณะกรรมการ ป.ป.ท.อาจมอบหมาย ให้เลขาธิการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท.แล้วนำเสนอสำนวนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาตามมาตรา 39 ต่อไปนี้

เลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท.ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เลขาธิการมีอำนาจตามมาตรา 18 วรรคหนึ่งด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการมอบหมายให้ไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท.และการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงของเลขาธิการและพนักงาน ป.ป.ท. ให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท.กำหนด

ทั้งนี้ บุคคลที่สามารถได้รับแต่งตั้งให้เป็นอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ในการไต่สวนข้อเท็จจริงจะต้องไม่มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้⁸²

(1) รู้เห็นเหตุการณ์ (knowledge of the events) หรือเคยสอบสวน หรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหาในฐานะอื่นที่มีใช้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน

(2) มีส่วนได้เสีย (Interests) ในเรื่องที่กำลังกล่าวหา

(3) มีสาเหตุโกรธเคือง (Animosity) กับผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา

(4) เป็นผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส (Spouse) บุพการี (Ancestor) ผู้สืบสันดาน (Descendant) หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(5) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด (Close Relationship) ในฐานะญาติ หรือเป็นหุ้นส่วน (Partner) หรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

การมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดังกล่าว เลขาธิการจะต้องเสนอรายชื่อต่อประธานกรรมการเพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้มีคำสั่งมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร⁸³

⁸² มาตรา 35 ห้ามมิให้แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีเหตุดังต่อไปนี้เป็นอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ในการไต่สวนข้อเท็จจริง

(1) รู้เห็นเหตุการณ์ หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหาในฐานะอื่นที่มีใช้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน

(2) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กำลังกล่าวหา

(3) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(4) เป็นผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(5) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติ หรือหุ้นส่วน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

ผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งมีเหตุตามวรรคหนึ่งก็ได้ โดยยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. วินิจฉัยโดยพลัน ในระหว่างที่รอการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งถูกคัดค้านระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อน

⁸³ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554, ประกาศราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 128 ตอนที่ 93 ก วันที่ 21 ธันวาคม 2554.

2.2) การคัดค้านอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง

กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถคัดค้าน (Objection) การแต่งตั้งอนุกรรมการ (Subcommittee) พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งมีเหตุตามมาตรา 35 ได้โดยการยื่นคำร้องเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. วินิจฉัยโดยพลัน การยื่นคำร้องดังกล่าวนี้ให้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือยื่นด้วยตนเองภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคำสั่งมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. หรือวันทราบเหตุแห่งการคัดค้าน อย่างไรก็ตามคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจพิจารณาคำคัดค้านที่ยื่นไม่เป็นไปตามวิธีการ หรือระยะเวลาที่กำหนดก็ได้ เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม⁸⁴ หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่เห็นด้วย คณะกรรมการ ป.ป.ท.

ข้อ 9.การมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตามข้อ 8 ให้เลขาธิการ เสนอรายชื่อต่อประธานกรรมการเพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีคำสั่งมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป การเสนอรายชื่อตามวรรคหนึ่งให้เสนอพร้อมกับรายงานการตรวจสอบเบื้องต้นในแต่ละเรื่อง

⁸⁴ ข้อ 10 อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมาย แล้วแต่กรณี จะต้องไม่เป็นบุคคลซึ่งมีเหตุดังต่อไปนี้

- (1) รู้เห็นเหตุการณ์หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา เว้นแต่ในฐานะอื่น ที่มีใช้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน
- (2) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา
- (3) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- (4) เป็นผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดานหรือพี่น้อง ร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- (5) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติ หรือเป็นหุ้นส่วน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

ในกรณีที่อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ผู้ใดเห็นว่าตนมีเหตุตามมาตรา 35 ให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยเร็ว และระหว่างนั้นห้ามผู้นั้นยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

ผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งมีเหตุ ตามวรรคหนึ่งก็ได้ โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือยื่นด้วยตนเองภายในสิบห้าวันนับแต่ วันรับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคำสั่งมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. หรือวันทราบเหตุแห่งการคัดค้าน เว้นแต่เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจพิจารณาคำคัดค้านที่ยื่นไม่เป็นไปตามวิธีการ หรือระยะเวลาที่กำหนดก็ได้

คำคัดค้านต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในคำคัดค้านด้วยว่า จะทำให้ การไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ได้ความจริงและความยุติธรรมอย่างไร

จะมีมติยกคำร้องคัดค้านนั้น ซึ่งมีมติดังกล่าวให้ถือเป็นที่สุด⁸⁵ แต่ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นด้วยกับคำคัดค้าน คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็อาจมีมติให้ผู้ที่ถูกคัดค้านนั้นพ้นจากการเข้าร่วมดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง⁸⁶ โดยให้ถือว่าการไต่สวนข้อเท็จจริงที่ได้ดำเนินการไปแล้วมีผลสมบูรณ์ และจะแต่งตั้งอนุกรรมการเพิ่มหรือไม่ก็ได้ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร

2.3 การแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาและการชี้แจงข้อกล่าวหา

เมื่อผ่านขั้นตอนของการคัดค้านอนุกรรมการแล้วเรียบร้อยคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องประชุมกันเพื่อดำเนินการไต่สวนคดี รวบรวมและพิจารณาหลักฐานและสรุปข้อเท็จจริงโดยความเห็นชอบของที่ประชุม หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามแผนงานคดีที่เสนอ หากสรุปได้ว่าเรื่องกล่าวหาไม่มูล โดยปรากฏพยานหลักฐาน (Evidence) เพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องเรียกผู้ถูกกล่าวหา มาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าชี้แจงข้อกล่าวหา และแสดงพยานหลักฐาน หรือนำพยานบุคคล (Witness) มาให้ถ้อยคำประกอบการชี้แจง⁸⁷

การมีมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

หลังจากได้รับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว ให้ประธานกรรมการ (Chairman of the board) นำเรื่องเข้าสู่การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับสำนวน ซึ่งระยะเวลาที่กำหนดไว้ดังกล่าวอาจมีการขยายได้ตามที่คณะกรรมการ

⁸⁵ ข้อ 14. เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคำคัดค้านมิได้เป็นไปตามเหตุแห่งการคัดค้าน ให้มีมติยกคำร้องคัดค้านนั้น ทั้งนี้มีมติยกคำร้องคัดค้านให้ถือเป็นที่สุด ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคำร้องคัดค้านนั้นมีเหตุผล ให้มีมติสั่งให้ผู้ถูกคัดค้าน พ้นจากการเข้าร่วมดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ในการแจ้งมติตามวรรคหนึ่ง และ วรรคสอง ให้มีหนังสือแจ้งผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้านทราบ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติ

⁸⁶ ข้อ 15. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. พ้นจากการเข้าร่วมดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ให้ถือว่าการไต่สวนข้อเท็จจริงที่ได้ดำเนินการไปแล้วมีผลสมบูรณ์

⁸⁷ มาตรา 36 ในการไต่สวนข้อเท็จจริงให้แจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรให้ผู้ถูกกล่าวหาจะเข้าชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำประกอบการชี้แจง ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

ในการชี้แจงข้อกล่าวหาและการให้ถ้อยคำ ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธินำทนายความหรือบุคคลซึ่งถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ถ้อยคำของตนได้

ป.ป.ท. เห็นสมควร⁸⁸ เมื่อมีการพิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีมติ (Vote) ดังนี้

1) มติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล (Unfounded)

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ซึ่งจะส่งผลให้ข้อกล่าวหา นั้นเป็นอันตกไปคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องแจ้งให้ผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วและหากได้มีการสั่งพักราชการ พักงาน หรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาไว้ก่อนหน้านี คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาทราบภายใน 7 วันนับแต่วันที่มิตินี้⁸⁹

2) มติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล (Well-founded)

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลความผิด ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 กรณี คือ ความผิดทางวินัย (Displine) และความผิดทางอาญา (Criminal offense)

⁸⁸ ข้อ 44. เมื่อได้รับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว ให้ประธานกรรมการนำเข้าสู่การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับสำนวน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร

⁸⁹ มาตรา 37 ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำทุจริตในภาครัฐ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่ต่อไป จะเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงสมควรสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา นั้นไว้ก่อน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการสั่งพักราชการ พักงาน หรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ แล้วแต่กรณีตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เห็นด้วยกับมติคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเพื่อพิจารณา เมื่อนายกรัฐมนตรีวินิจฉัยประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาการไปตามคำวินิจฉัยนั้น

ในกรณีที่ผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าข้อกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิตินี้ และให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นกลับเข้ารับราชการหรือกลับเข้าทำงานตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

3.2.3.3 อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

เมื่อมีการวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประธานกรรมการจะต้องส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็น ไปให้แก่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ถอดถอนผู้ถูกกล่าวหา⁹⁰ นั้น เพื่อพิจารณาลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้พิจารณาไว้ ซึ่งการพิจารณาลงโทษทางวินัยดังกล่าวนี้ กฎหมายให้ถือว่า รายงาน เอกสารและ ความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวน วินัย (Discipline Investigation Committee) ด้วย⁹⁰ และหลังจากที่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจ แต่งตั้ง ถอดถอน ได้รับรายงานแล้ว ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องพิจารณาลงโทษภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน จะต้องส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง⁹¹ หากผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนละเลยไม่ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนนั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย⁹²

อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีที่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ไม่พิจารณาลงโทษ หรือกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชา

⁹⁰ มาตรา 40 เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำความผิดในภาครัฐ และเป็นกรณีที่มีมูลความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็น ไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีกในการพิจารณาลงโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้นๆ แล้วแต่กรณี

สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

⁹¹ มาตรา 41 เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา 40 ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องและให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

⁹² มาตรา 42 ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา 41 ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมายตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา⁹³ นั้น ๆ

ไม่ถูกต้อง (Incorrect) หรือไม่เหมาะสมคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องเสนอความเห็นไปยัง นายกรัฐมนตรี (Prime Minister) เพื่อให้มีคำสั่งตามที่นายกรัฐมนตรี เห็นสมควรและหากเป็นกรณี ที่จำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจส่งเรื่องให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Civil Service Commission) หรือคณะกรรมการอื่น (Other Commission) ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลเพื่อจัดให้มีการ ดำเนินการที่ถูกต้องเหมาะสมแล้วแต่กรณี⁹³

นอกจากนี้ หลังจากได้รับการพิจารณาโทษทางวินัยแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้ ผู้ถูกกล่าวหาสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ (Appeal) คุณพินิจในการกำหนดโทษ (Penalty) ของผู้บังคับบัญชา ได้โดยต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง⁹⁴

⁹³ มาตรา 43 ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาไม่ดำเนินการทางวินัยตาม มาตรา 41 หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตาม มาตรา 41 ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีและให้ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการ ตามที่เห็นสมควรหรือในกรณีที่จำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือ คณะกรรมการอื่นซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตาม กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการ บริหารงานบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคณะกรรมการ ที่ทำหน้าที่บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือผู้สั่ง แต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่ กรณีพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้มีการดำเนินการที่ถูกต้องเหมาะสม ต่อไปได้

⁹⁴ มาตรา 44 ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตาม มาตรา 41 จะใช้สิทธิอุทธรณ์คุณพินิจในการกำหนดโทษของ ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล สำหรับผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว